

RECENZIE

„ SAINT BERNARD DE CLAIRVAUX ȘI ORDINELE CAVALEREȘTI”

La recomandarea unui prieten, pasionat și el de istoria cavalerismului medieval, mi-am procurat lucrarea, în limba română, „*Saint Bernard de Clairvaux și ordinele cavalerești*”, autor Michael Riche-Villmont. Cunoșteam câteva date despre contribuția înaltului prelat Bernard de Fontaine la organizarea și dezvoltarea ordinului cavalerilor templieri, mai ales din articolele, multe și interesante pe care le-am găsit pe Internet, dar și în câteva cărți publicate în Franța. Însă lucrarea menționată mi-a dat o altă perspectivă asupra influenței învățatului călugăr asupra cavalerismului medieval. După ce am început să citesc lucrarea, i-am mulțumit prietenului pentru recomandarea făcută. Iată de ce.

Cartea descrie pe scurt viața exemplară a călugărului Bernard de Clairvaux, în contextul evenimentelor istorice ale secolului al XII-lea și prezintă o sinteză a concepției a lui Bernard de Clairvaux despre misiunea cavalerismului timpului său, un adevărat îndreptar al organizării și misiunii corpului cavaleresc militar-creștin. El fundamentează doctrina ordinului cavaleresc al templierilor, devenită în timp un adevărat *spirit templier*, model viabil pentru multe alte ordine cavalerești înființate în secolele XII și XIII.

Dar, înainte de a formula regulile de bază ale vieții membrilor ordinului cavaleresc, călugărul Bernard de Fontaine a revoluționat doctrina religioasă și viața monahală prin înființarea Ordinului Cistercian, pe baza regulilor augustine și benedictine, sintetizate în *Carta Caritatis*. Pe baza acestor reguli, a întocmit începând cu anul 1127, la solicitarea nepotului său, cavalerul André de Montbart, *Carta Latina*, un adevărat statut și îndreptar al ordinului religios și militar al *Cavalerii Săraci ai lui Hristos și ai Templului lui Solomon, din Ierusalim, în latină „Pauperes Commilitones Christi Templique Salomonici”*. Statutul a fost completat ulterior de mai multe ori, în 1132 chiar de către Bernard (devenit stareț de Clairvaux), prin *De laude Novae militiae Templi*. Tot el a stabilit cum trebuia să fie uniforma și echipamentul militar al templierilor, luând ca model îmbrăcămintea albă a călugărilor cistercieni. În anul 1129, în urma Conciliului de la Troyes, a obținut recunoașterea papală pentru ordinul templier, urmat de numeroase privilegii.

Cred, fără a exagera, că lucrarea „*Saint Bernard de Clairvaux și ordinele cavalerești*” este o carte de referință în lumea cavalerismului modern. Și, după câte am aflat, singura cu acest subiect complex, structurat unitar, apărută în Europa, în limbile franceză, spaniolă și română.

Când afirm acest lucru am în vedere câteva aspect care descriu contribuția Sfântului Bernard la apariția și dezvoltarea multora din ordinele cavalerești ale vremii, ce ființează, într-o formă sau alta și în zilele noastre.

* Saint Bernard a întocmit, personal, *Carta Latina*, statutul ordinului templier, cu toate regulile pe care le cunoaștem astăzi, specifice perioadei medievale: depunerea jurămintelor de sărăcie, obediență și castitate; primirea în ordin numai a membrilor de origine nobilă; ierarhia internă strictă; a descris scopul și misiunile templierilor; a prevăzut organizarea administrativ teritorială ca o adevărată societate multinațională; organizarea comanderiilor s-a făcut după modelul mănăstirilor cisterciene; îmbrăcămintea templierilor era îmbrăcămintea cisterciană adaptată la cerințele războiului; a stabilit clar și concret obligațiile membrilor ordinului, etc.

* După moartea călugărului Bernard, în 1153, ordinul cistercian a continuat să influențeze lumea cavalerismului, contribuind direct la înființarea și a altor ordine cavalerești,

după modelul ordinului templier, ordine care există și astăzi, fără întrerupere. Cele mai semnificative ordine care au primit un astfel de sprijin, în ordinea cronologică, sunt *Ordinul de Calatrava, din Castilia, Spania*; *Ordinul de Alcantara, Leon*; *Ordinul Sfântului Benedict de Aviz (Ordem de São Bento de Avis), Portugalia*; *Ordinul lui Cristos, Portugalia* și altele. Acestea au fost înființate în secolele al XII-lea și al XIII-lea.

* M-am bucurat să aflu despre înființarea, de către ordinul Cistercian, a Mănăstirii Igrîș, în vestul țării, județul Timiș. Lăcașul a fost ridicat de călugării cistercieni de la abația din Potigny, Burgogne, în anul 1179. Cistercienii au ridicat și mănăstirea de la Cârța, județul Sibiu, în anul 1202, ca dependentă de abația-mamă din Igrîș.

* Din cartea autorului Michael Riche-Villmont am aflat și despre stilul cistercian în arhitectură și construcții. Astfel, de la primele mănăstiri cisterciene, începând cu cea de la Clairvaux, a fost folosit un nou stil arhitectural, *cel gotic*, sobru, moderat dar frumos, care a înlocuit *stilul romanic*, folosit de vechii arhitecți și constructori. Stilul s-a cristalizat pe parcursul n construirii a peste 2000 de biserici și complexe mănăstirești. Aceștia erau organizați pe *grupuri, ateliere de lucru independente* și foloseau secrete și ritualuri religioase cu influențe ezoterice. Acele ritualuri și secrete arhitecturale au fost preluate de templieri, pentru construirea forturilor, cetăților și bisericilor proprii.

* Lucrarea istorică „*Saint Bernard de Clairvaux și ordinele cavalește*” aduce și alte aspecte inedite, care sunt în discuția istoricilor templarismului.

- Autorul a lansat *teoria primei confirmări* a Ordinului Templier, în 15 august 1118, printr-un ritual religios, desfășurat în prezența regelui Baldouin II și a Patriarhului latin al Ierusalimului, Gaumont, urmat de un ritual cu tentă ezoterică, unde au participat numai cei nouă cavaleri fondatori.

În cadrul ritualului cavaleresc religios, Baldouin II a *înnobilat atât Ordinul, cât și pe cavalerii* templieri, cu titlul de *nobil de Ierusalim*, pentru ridicarea prestigiului acestora în lumea nobiliară.

- În carte s-a lansat teoria, necontrazisă până acum, despre existența unui Edict regal de confirmare a ordinului templier și de înnobilare, cu prevederi testamentare. „*Ceea ce eu, Baldouin II, Rege al Locurilor Sfinte fac, nici un alt om nu poate desface*”. Ceea ce înseamnă, subiectiv, că ordinul a fost confirmat pentru vecie.

- În lucrare se fac mențiuni și despre cuvintele testament ale Marelui Maestru Jaques de Molay, pe care acesta le-ar fi rostit înainte de a fi ars pe rug. Acesta ar fi făcut referire la edictul regelui Baldouin II, al cărui conținut l-a întărit cu propriile sale cuvinte.

- Aflăm din lucrare date inedite despre ordinele cavalește iberice, inclusiv despre rolul Ordinului lui Cristos în descoperirile geografice ale noilor teritorii de peste mări, de către *cavalerii portughezi*.

Citind cartea, m-am convins că nu poate fi cunoscută lumea și spiritul templier, fără a cunoaște viața Sfântului Bernard de Clairvaux. Și subscriu, în continuare, la acest lucru.

Autorul lucrării a descris, în câteva cuvinte adevărata personalitate a Sfântului Bernard: „*Saint Bernard de Clairvaux a fost Cavaler al Bisericii și Patron al cavalerismului*”, afirmație pe care o accept fără rezerve.

Deși se adresează în special istoricilor, cartea este ușor de citit, autorul folosind un stil apropiat de cel beletristic, tocmai pentru a ne ajuta să înțelegem noi, cititorii mai mult sau mai puțin avizați, datele inedite despre istoria cavalerismului european.

Notă:

IGRIȘ

Mănăstirea de la Igris¹ a fost construită de călugării cistercieni de la abația din Potigny, Burgogne, în anul 1179.

După doi ani de amânări, zece călugări au fost trimiși la granița de est a Sfântului Imperiu Roman, în regatul Ungariei, pentru a căuta un loc adecvat ridicării unei mici mănăstiri cisterciene. Locul găsit se afla undeva spre estul regatului, în ținuturile valahilor. Atât ținutul, cât și locuitorii băștinași i-au impresionat pe călugării franci, care au comunicat decizia lor reginei Ungariei, originară din provincia Burgundia. Cu ajutorul reginei Anna de Châtillon, soția regelui Bella al III-lea al Ungariei, călugării au construit monumentală mănăstire, lucrări care au durat mai mult de un an. După construirea lăcașului, cei zece călugări au rămas la mănăstire, ridicată imediat la rangul de abație.

Mănăstirea a fost împroprietărită cu teren agricol și ceva pădure de șes, organizându-se după toate regulile cisterciene. Se pare că printre călugări și *frații laici* erau și localnici vlahi, trecuți la religia catolică și primiți în ordinul cistercian.

Călugării franci rămași la mănăstire, au pregătit spiritual novicii pe care i-au consacrat, apoi, drept călugări cistercieni. Se spune că numele mănăstirii provine de la cuvintele *eg res*, însemnând *Poarta către cer*. Destul de repede, mănăstirea a devenit o adevărată școală spirituală, călugării au amenajat, în abație, o sală cu foarte multe cărți, manuscrise și papirusuri, procurându-și lucrări ale grecilor antici și ale învățaților vremii.

Ajungând o abație puternică, bine organizată, călugării abației de la Igris au construit o altă mănăstire în Cârța, județul Sibiu, în anul 1202, ca dependentă a abației-mamă.²

Atât de importantă a devenit mănăstirea în regatul Ungariei, încât, se spune că, în mănăstirea de la Igris, ar fi fost înmormântați Yolanda de Courtenay, soția regelui Andrei al II-lea și fiul regelui Bella.

Din nefericire, această așezare monahală a fost distrusă de tătari, la șaptezeci de anii de la ridicarea ei.”...

Localitatea este amplasată pe malul stâng al Mureșului, langa orașul Nădlac.

¹ K. Juhász, Die Stifte der Temeswares Diözese im Mittelalter, Münster 1927

² Andrei Adrian Rusu -Dicționarul mănăstirilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, Presa Universitară Clujeană 2000